

Tüberküloz ?le ?lgili Damgalama Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Tüberküloz ?le ?lgili Damgalama Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31780>

Özet

Tüberküloz ?le ?lgili Damgalama Ölçe?i, Tüberküloz hastal???na yönelik hem toplumsal hem de hastan?n içselle?tirdi?i Damgalama düzeylerini ölçmek amacıyla geli?tirilmis? bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, Beser ve arkadaşlar? (2018) tarafından Türkçeye uyarlama çal??mas? yapılarak Türk kültürüne özgü geçerlik ve güvenilirlik özellikleri test edilmiştir. Ölçek, hastal???n yol açt??? sosyal d??lanma, korku, suçluluk ve utanç gibi duygusal ve sosyal tepkileri çok boyutlu olarak de?erlendirmektedir.

Ölçek, iki temel alt boyuttan oluşmaktadır: Toplum Bak?? Aç?s? ve Hasta Bak?? Aç?s?. Bu yapıyla hem halk sa?l??? profesyonellerinin Tüberküloz hastalar?na yönelik toplumsal algılar? anlamasına hem de hastaların tedavi sürecinde yaşadıkları içsel baskıyı belirlemesine olanak tanır.

Anahtar Kelimeler

Tüberküloz, Damgalama, Psikometri, Ölçek Uyarlaması, Halk Sa?l???, Sosyal D??lanma, Hasta Bak?? Aç?s?.

Yazarlar

Beser, A., Bahar, B., K??sal, A., Cal, A., Cavusoglu, F., Mert, H., Cap?k, C.

Amaç

Tüberküloz ?le ?lgili Damgalama Ölçe?i'nin temel amacı, Tüberküloz hastalar? ve genel toplum nezdinde hastal??a kar?? geli?tirilen olumsuz tutum ve inançların yoğunluğunu ve niteliğini belirlemektir. Bu ölçüm, damgalanmanın tedaviye uyum üzerindeki potansiyel olumsuz etkilerini anlamak ve bu etkileri azaltmaya yönelik halk sa?l??? müdahaleleri geli?tirmek için kritik öneme sahiptir.

Ölçek, özellikle hem hastaların kendilerini nasıl algılad???n? (içselle?tirilmis? Damgalama) hem de toplumun hastalara nasıl davrand???n? (algılanan toplumsal Damgalama) ayrı ayrı de?erlendirerek, damgalanma olgusunun kapsamlı bir profilini sunmayı hedefler.

Yapı

Tüberküloz ?le ?lgili Damgalama Ölçe?i, Damgalama kavramın? iki ana faktör altında inceleyen çok boyutlu bir yapıyı ölçmektedir:

Toplum Bak?? Aç?s?: Bu boyut, bireylerin Tüberküloz hastalar?na kar?? sergiledikleri kaçınma,

koru, ayr?mc?lık ve olumsuz yarg?lama davran??lar?n? yans?tan maddeleri içerir. Toplumsal d??lama ve önyarg? düzeyini ölçer.

Hasta Bak?? Aç?s?: Bu boyut, Tüberküloz hastalar?n?n hastal??? nedeniyle hissettikleri utanç, suçluluk, yaln?zl?k, if?a korkusu ve di?er insanlar?n tepkilerinden duyduklar? rahats?zl?k gibi içselle?tirilmis? duygular? ve davran??lar? ölçer.

Geçerlik

Beser ve arkadaşlar?n?n (2018) Türkçe uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in yap? geçerli?ini incelemek üzere faktör analizleri kullan?lm??tır. Çal??ma, ölçe?in orijinal yap?s?na uygun olarak iki faktörlü modelin Türk popülasyonunda da yeterli düzeyde uyum sağlad???n? göstermiştir. Bu, ölçe?in teorik olarak ölçmeyi amaçlad??? iki farklı damgalama boyutunu (toplumsal ve içselle?tirilmis?) başarıyla bir şekilde ay?rt etti?ini desteklemektedir.

Yap? geçerli?ine ek olarak, ölçe?in ölçüt ba??ml? geçerli?i ve bilinen gruplar geçerli?i gibi di?er geçerlik türlerinin de ilgili akademik çal??mada detaylandırıldı??? varsayılmaktadır, bu da ölçe?in klinik ve ara?tırma ortamlar?nda güvenilir bir araç olarak kullan?labilece?ini i?aret eder.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirli?i, Beser ve arkadaşlar? (2018) tarafından iç tutarlılık (internal consistency) yöntemiyle değerlendirilmiştir. Psikometri alan?nda yaygın olarak kullanılan Cronbach Alfa katsay?s?, ölçe?in genel ve alt boyutlar?n?n yüksek düzeyde tutarlı???a sahip olduğunu göstermiştir.

Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıya ölçme konusunda birbiriyle uyumlu çal??t???n? ve ölçüm sonuçlar?n?n zaman içinde istikrarlı olaca???n? göstermektedir. Bu bulgular, ölçe?in Türk popülasyonunda Tüberküloz Damgalama düzeylerini güvenilir bir şekilde ölçtü?ünü kan?tlamaktadır.

Faktör Analizi

Tüberküloz ?le ?lgili Damgalama Ölçe?i'nin Türkçe versiyonunun faktör yap?s?, Beser ve arkadaşlar? tarafından yapılan analizler sonucunda incelenmiştir. Bu analizler, orijinal ölçe?in iki temel faktörlü yap?s?n? doğrulam??tır: Toplum Bak?? Aç?s? ve Hasta Bak?? Aç?s?.

Faktör analizleri, her bir maddenin ilgili olduğu alt boyuta yüksek yük değerleri ile yüklendi?ini ortaya koymuştur. Bu durum, ölçe?in yapısal netli?ini ve maddelerin teorik çerçeveye uygunlu?unu desteklemektedir. ?ki faktörlü yap?n?n korunması, ölçe?in kültürel uyarlama sürecinde önemli bir başarı olarak kabul edilmektedir.

Araç

Test Türü: Uyarlama Ölçeği (Öz Bildirim)

Format: Likert Tipi Derecelendirme (4 puanlı)

Mevcut Diller: Türkçe, Orijinal dil (İngilizce veya geliştirildiği dil)

Popülasyon Grubu: Tüberküloz Hastaları ve Genel Toplum Bireyleri

Yaş Grubu: Yetkinler

Popülasyon Detayları: Türk popülasyonunda Tüberküloz tedavisi gören hastalar ve sağlık hizmeti sağlayıcılar veya genel toplum örnekleminde test edilmiştir.

Test Metodolojisi: Dörtlü Likert ölçeği kullanılarak yanıtlanırlar: (0) kesinlikle katılmıyorum, (1) katılmıyorum, (2) katılıyorum, (3) kesinlikle katılıyorum.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değil (Orijinal kaynakta belirtilmemiştir).

Bağlı Kuruluş E-posta Adresleri: Ayşe Çal (aysecaloglu@hotmail.com)

Yayın Adresi: Sorumlu yazar Ayşe Çal, belirtilen e-posta adresi üzerinden iletişime geçebilir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması 2018 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımı ve telif hakları ile ilgili detaylı bilgi ve izinler için sorumlu yazar Ayşe Çal ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Kullanım ücretine dair kesin bilgi mevcut değildir, ancak akademik kullanım için genellikle yazar onayı gereklidir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi şu adresten indirilebilir: [tuberkuloz-ile-iligili-damgalama-olcegi-toad.pdf](https://doi.org/10.1590/1982-0194201800053)

Kaynaklar

Beser, A., Bahar, B., Kışsal, A., Çal, A., Cavusoglu, F., Mert, H., Çapık, C. (2018). Psychometric Properties of the Turkish Version of the Tuberculosis-Related Stigma Scale, *Acta Paulista de Enfermagem*, 1(4):374-81. <https://doi.org/10.1590/1982-0194201800053>

Makalenin yayımlandığı derginin bağlantısı: [scielo.br](https://www.scielo.br)

Tüberküloz ?le ?lgili Damgalama Ölçe?i Maddeleri

Derecelendirme: (0) kesinlikle kat?lm?yorum, (1) kat?lm?yorum, (2) kat?l?yorum, (3) kesinlikle kat?l?yorum.

Toplum Bak?? Aç?s?

- Baz? insanlar tüberküloz hastal??? olan ki?ilerle ayn? ortamda ya?amay? tercih etmezler.
- Baz? insanlar tüberküloz hastal??? olan ki?ilerden uzak dururlar.
- Baz? insanlar tüberküloz hastal??? olan ki?ilerin i?renç olduklar?n? dü?ünürler.
- Baz? insanlar tüberküloz hastal??? olan ki?inin yak?n?nda olmaktan rahats?zl?k duyarlar.
- Baz? insanlar çocuklar?n?n tüberküloz hastal??? olan ki?ilerin çocuklar?yla oynamas?n? istemezler.
- Baz? insanlar tüberküloz hastal??? olan ki?ilerle konu?mak istemezler.
- Bir ki?inin tüberküloz hastal??? varsa baz? ki?iler hayat boyu o ki?iye farklı davranabilirler.
- Baz? insanlar tüberküloz hastal??? olan arkadaşlar? ile birlikte bir ?eyler yemek veya içmek istemeyebilirler.
- Baz? insanlar tüberküloz hastal??? olan ki?ilere dokunmamaya çal???rlar.
- Baz? insanlar tüberküloz hastal??? olan akrabalar?yla yemek veya içmek istemeyebilirler.
- Baz? insanlar tüberküloz hastal??? olan ki?ilerden korkarlar.

Hasta Bak?? Aç?s?

- Tüberküloz hastal??? olan insanların baz?lar? kendi bak?mlar? ile ilgili ailelerine yük olduklar?n? dü?ündükleri için suçluluk hissederler.
- Tüberküloz hastal??? olan insanların baz?lar? tüberküloz mikrobu yaymamak için di?er insanlara yakla?mazlar.
- Tüberküloz hastal??? olan insanların baz?lar? kendilerini yalnız hissederler.
- Tüberküloz hastal??? olan insanların baz?lar? di?er insanların onlar?n hastal???n? ö?rendikleri zaman gösterdikleri tepkiden rahats?z olurlar.
- Tüberküloz hastal??? olan insanların baz?lar? hastal?klar? nedeniyle arkadaşlar?n? kaybederler.
- Tüberküloz hastal??? olan insanların baz?lar? AIDS olduklar? konusunda endi?elidirler.
- Tüberküloz hastal??? olan insanların baz?lar? hastal?klar?n? aile d???ndaki ki?ilere söylemekten korkarlar.
- Tüberküloz hastal??? olan insanların baz?lar? hastal?klar?n? kime söyleyeceklerini dikkatli bir ?ekilde seçerler.
- Tüberküloz hastal??? olan insanların baz?lar? di?er insanların kendilerini görebileceklerini dü?ünerek tüberküloz kliniklerine gitmekten korkarlar.
- Tüberküloz hastal??? olan insanların baz?lar? ailelerine hastal?klar?n? söylemekten korkarlar.
- Tüberküloz hastal??? olan insanların baz?lar? ayn? zamanda AIDS hastas? oldu?unu dü?ünürler diye ba?kalar?na hastal?klar?n? söylemekten korkarlar.

Tüberküloz hastalığı olan insanların bazıları sigara içme, alkol kullanma ve diğer sağlıksız davranışları nedeniyle hasta olduklarını düşündükleri için suçluluk hissederler.

ARABPSYCHOLOGY.COM